Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2021. gada 4. martā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Direktīva 92/43/EEK – Dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzība – 12. panta 1. punkts – Direktīva 2009/147/EK – Savvaļas putnu aizsardzība – 5. pants – Mežkopība – Aizliegumi, kuru mērķis ir aizsargājamo sugu aizsardzība – Galvenās cirtes projekts – Teritorija, kurā sastopamas aizsargājamas sugas

Apvienotajās lietās C-473/19 un C-474/19

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen* (Vēnešborjas pirmās instances tiesa, Zemes un vides lietu palāta, Zviedrija) iesniedza ar 2019. gada 12. un 13. jūnija lēmumiem un kas Tiesā reģistrēti 2019. gada 18. jūnijā, tiesvedībās

Föreningen Skydda Skogen (C-473/19),

Naturskyddsföreningen i Härryda,

Göteborgs Ornitologiska Förening (C-474/19)

pret

Länsstyrelsen i Västra Götalands län,

B.A.B. (C-473/19),

U.T.B. (C-474/19),

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda otrās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši A. Kumins [*A. Kumin*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un P. Dž Švīrebs [*P. G. Xuereb*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Föreningen Skydda Skogen* vārdā – *E. Götmark*,

* Tiesvedības valoda - zviedu.

– *Naturskyddsföreningen i Härryda* vārdā – *J. Hort*,

– Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, kā arī *L. Dvořáková*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *K. Simonsson* un *C. Hermes*, kā arī *E. Ljung Rasmussen*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2020. gada 10. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.; turpmāk tekstā – "Dzīvotņu direktīva") 12. panta 1. punkta un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV 2010, L 20, 7. lpp.; turpmāk tekstā – "Putnu direktīva") 5. panta interpretāciju.

2 Šie lūgumi tika iesniegti *Föreningen Skydda Skogen* (asociācija "Aizsargāsim mežu"), *Naturskyddsföreningen i Härryda* (Heridas Dabas aizsardzības asociācija) un *Göteborgs Ornitologiska Förening* (Gēteborgas Ornitoloģijas asociācija) tiesvedībās pret *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* (Vesterjētlandes lēnes Reģionālā administratīvā padome, Zviedrija), B.A.B. un U.T.B. par Vesterjētlandes lēnes Reģionālās administratīvās padomes lēmumu nerīkoties, reaģējot uz paziņojumu par mežizstrādi meža platībā, kas atrodas Heridas [*Härryda*] (Zviedrija) pašvaldībā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Dzīvotņu direktīva

3 Dzīvotņu direktīvas trešais, ceturtais un sestais apsvērums ir formulēts šādi:

"tā kā šīs direktīvas galvenais mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ņemot vērā ekonomiskās, sociālās, kultūras un reģionālās prasības, šī direktīva palīdz sasniegt vispārīgo mērķi par noturīgu attīstību; tā kā, lai saglabātu šādu bioloģisko daudzveidību, dažos gadījumos var būt vajadzīga cilvēka darbība vai tās veicināšana;

tā kā Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā turpinās dabisko dzīvotņu noplicināšanās un aizvien vairāk savvaļas sugu ir nopietni apdraudētas; tā kā, ņemot vērā, ka apdraudētās dzīvotnes un sugas ir daļa no Kopienas dabas mantojuma un ka šim apdraudējumam bieži ir pārrobežu raksturs, ir jāveic Kopienas mēroga pasākumi, lai tās saglabātu;

[..]

tā kā, lai nodrošinātu Kopienā nozīmīgu dabisko dzīvotņu un sugu atjaunošanos vai saglabāšanu labvēlīgā aizsardzības statusā, ir jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, lai pēc noteikta grafika izveidotu saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu".

4 Šīs direktīvas 1. panta i) un m) punktā ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

[..]

i) sugas aizsardzības statuss ir uz attiecīgo sugu iedarbojošos ietekmju kopums, kas ilgtermiņā var ietekmēt šīs sugas populāciju izplatību un skaitlisko daudzumu 2. pantā minētajā teritorijā;

Aizsardzības statusu uzskata par labvēlīgu, ja:

– attiecīgo sugu populācijas dinamikas dati liecina, ka ilgtermiņā suga sevi atražo un ir dzīvotspējīga konkrētās dabiskās dzīvotnes sastāvdaļa,

– sugas dabiskās izplatības areāls nav samazinājies, un šķiet, ka tas nemazināsies arī tuvākajā laikā

un

– dzīvotne ir un šķiet, ka arī turpmāk būs pietiekami plašs tās populāciju ilglaicīgai uzturēšanai;

[..]

m) īpatnis ir dzīvs vai nedzīvs IV pielikumā un V pielikumā uzskaitītas sugas dzīvnieks vai augs, tā daļa vai atvasinājums, kā arī pārējās preces, kuras pavaddokumentā, uz iepakojuma vai marķējuma vai etiķetes, vai jebkuros citos apstākļos norādītas kā minēto sugu dzīvnieku vai augu daļas vai atvasinājumi."

5 Minētās direktīvas 2. pantā ir noteikts:

"1. Šīs direktīvas mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskās dzīvotnes un savvaļas faunu un floru Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas Līgums.

2. Pasākumus, ko veic saskaņā ar šo direktīvu, izstrādā tā, lai saglabātu vai atjaunotu to dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir Kopienā nozīmīgas.

3. Veicot pasākumus saskaņā ar šo direktīvu, ņem vērā ekonomiskās, sociālās un kultūras prasības, kā arī reģionālās un vietējās īpatnības."

6 Šīs pašas direktīvas 12. panta 1. punkta redakcija ir šāda:

"Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot:

a) minēto sugu īpatņu visu veidu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu savvaļā;

b) minēto sugu īpatņu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā;

c) apzinātu postīšanu vai olu vākšanu savvaļā;

d) vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu."

7 Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ja nav apmierinošas alternatīvas un ja netiek kaitēts attiecīgo sugu populāciju saglabāšanai labvēlīgā aizsardzības statusā to dabiskās izplatības areālā, dalībvalstis drīkst atkāpties no 12., 13., 14. panta un 15. panta a) un b) punkta noteikumiem, lai:

a) aizsargātu savvaļas faunu un floru un saglabātu dabiskās dzīvotnes;

b) novērstu nopietnu kaitējumu, jo īpaši labībai, mājlopiem, mežiem, zivsaimniecībai un ūdeņiem un citiem īpašuma veidiem;

c) rūpētos par veselības aizsardzību un sabiedrības drošību vai obligāti ievērotu citas sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, tostarp sociāla vai ekonomiska rakstura intereses un videi primāri svarīgas labvēlīgas pārveides;

d) izpētes un izglītības nolūkā atjaunotu minēto sugu populācijas un reintroducētu minētās sugas, un veiktu šī mērķa sasniegšanai vajadzīgās vairošanas darbības, tostarp augu mākslīgo pavairošanu;

e) stingri noteiktos apstākļos pēc izvēles principa un ierobežotā apmērā [atļautu] IV pielikumā uzskaitīto sugu atsevišķu īpatņu ieguvi vai turēšanu ierobežotā skaitā, ko nosaka kompetentās valsts iestādes."

8 Dzīvotņu direktīvas IV pielikuma a) daļā kā Kopienā nozīmīga dzīvnieku suga, kam vajadzīga stingra aizsardzība, minēta tostarp *Rana arvalis*, parasti saukta par purva vardi.

Putnu direktīva

9 Putnu direktīvas 3.–5. apsvērums ir formulēts šādi:

"(3) Dalībvalstu Eiropas teritorijā pastāvīgi sarūk, dažreiz pat ļoti strauji, daudzu tur sastopamo savvaļas putnu sugu skaitliskais sastāvs. Šāds putnu skaita samazinājums rada nopietnus draudus dabas vides saglabāšanai, jo īpaši tādēļ, ka tādējādi tiek izjaukts bioloģiskais līdzsvars.

(4) Savvaļas putnu sugas, kas sastopamas dalībvalstu Eiropas teritorijā, ir galvenokārt migrējošās sugas. Šīs sugas ir daļa no mūsu kopīgā dabas mantojuma, un putnu aizsardzība parasti ir starptautiska vides problēma, ko var efektīvi risināt, tikai balstoties uz kopēju atbildību.

(5) Dalībvalstu Eiropas teritorijā sastopamo savvaļas putnu sugu aizsardzība jāveic, ņemot vērā Kopienas mērķus uzlabot dzīves apstākļus un panākt noturīgu attīstību."

10 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

"1. Šī direktīva attiecas uz visu tādu savvaļas putnu sugu aizsardzību, kas sastopamas to dalībvalstu Eiropas teritorijā, uz kurām attiecas Līgums. Tajā paredzēta šo sugu aizsardzība, apsaimniekošana un uzraudzība un noteiktas to izmantošanas normas.

2. Šī direktīva attiecas uz putniem, putnu olām, putnu ligzdām un putnu dzīvotnēm."

11 Minētās direktīvas 2. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai skaitliski uzturētu 1. pantā minēto sugu populācijas tādā līmenī, kas pirmām kārtām atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim."

12 Šīs pašas direktīvas 3. pantā ir paredzēts:

"1. Ņemot vērā 2. pantā minētās prasības, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai pietiekamā mērā saglabātu, uzturētu vai atjaunotu visu 1. pantā minēto putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju.

2. Biotopu un dzīvotņu saglabāšana, uzturēšana un atjaunošana galvenokārt ietver šādus pasākumus:

a) aizsargājamo teritoriju ierīkošana;

b) dzīvotņu uzturēšana un pārzināšana aizsargātās zonās un ārpus tām saskaņā ar ekoloģijas prasībām;

c) iznīcināto biotopu atjaunošana;

d) biotopu izveidošana."

13 Atbilstoši Putnu direktīvas 4. pantam:

"1. Sugām, kuras minētas I pielikumā, jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā.

[..]

Kā īpašas aizsargājamās teritorijas šo sugu aizsardzībai dalībvalstis pirmām kārtām nosaka skaitliski un lieluma ziņā vispiemērotākās teritorijas, ņemot vērā aizsardzības prasības ģeogrāfiskajā jūras un sauszemes teritorijā, uz kuru attiecas šī direktīva.

[..]

4. Attiecībā uz 1. un 2. punktā minētajām aizsargājamām teritorijām dalībvalstis attiecīgi rīkojas, lai nepieļautu dzīvotņu piesārņošanu vai kaitējuma nodarīšanu tām, kā arī novērš jebkurus traucējumus putnu dzīvei, ciktāl tie būtiski skar šā panta mērķus. Dalībvalstis cenšas nepieļaut dzīvotņu piesārņošanu vai kaitējuma nodarīšanu tām arī ārpus šīm aizsargājamām teritorijām."

14 Šīs direktīvas 5. pantā ir noteikts:

"Neskarot 7. un 9. pantu, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai izveidotu vispārēju aizsardzības sistēmu visām 1. pantā minētajām putnu sugām, jo īpaši aizliedzot:

a) jebkādā veidā apzināti nonāvēt vai sagūstīt putnus;

b) apzināti iznīcināt vai bojāt putnu ligzdas un olas vai pārvietot to ligzdas;

c) lasīt putnu olas dabā un paturēt tās pat tad, ja olas ir tukšas;

d) apzināti traucēt putnus, jo īpaši vairošanās un ligzdošanas laikā, ja šādi traucējumi būtiski skar šīs direktīvas mērķus;

[..].”

15 Minētās direktīvas 9. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja nevar rast citu pieņemamu risinājumu, dalībvalstis var atkāpties no 5. līdz 8. panta noteikumiem šādu iemeslu dēļ:

a) – sabiedrības veselības aizsardzības un drošības interesēs,

– lidojumu drošības interesēs,

– lai nepieļautu nopietnu kaitējumu kultūraugiem, lauksaimniecības dzīvniekiem, mežiem, zvejniecībai un ūdeņiem,

– lai aizsargātu floru un faunu;

b) pētniecības un mācību nolūkā, veicot populācijas atjaunošanu, sugu reintrodukciju un šim nolūkam nepieciešamo pavairošanu;

c) lai stingri kontrolētos apstākļos un izlases veidā atļautu nelielā skaitā sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot dažus putnus.”

16 Putnu direktīvas 14. pants ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis drīkst ieviest vēl stingrākus aizsardzības pasākumus nekā pasākumi, kas paredzēti saskaņā ar šo direktīvu.”

Zviedrijas tiesības

17 *Artskyddsförordningen (2007:845)* (Rīkojums par sugu aizsardzību (2007:845), turpmāk tekstā – “Sugu aizsardzības rīkojums”), kurš tika pieņemts, pamatojoties uz *miljöbalken, lag (1998:808)* (Likums, ar ko izveido Vides kodeksu (1998:808)) 8. nodaļas 1. pantu, lai Zviedrijas tiesībās transponētu Padomes Direktīvas 79/409/EEK (1979. gada 2. aprīlis) par savvaļas putnu aizsardzību (OV 1979, L 103, 1. lpp.) 5. pantu, kura saturs ir pārņemts 5. pantā Putnu direktīvā, ar kuru tika atcelta un aizstāta Direktīva 79/409, un Dzīvotņu direktīvas 12. pantu, 4. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Attiecībā uz savvaļas putniem, kā arī savvaļas dzīvnieku sugām, kas šī rīkojuma 1. pielikumā ir atzīmētas ar simbolu “N” vai “n”, ir aizliegta:

1. dzīvnieku medīšana vai nogalināšana;

2. dzīvnieku apzināta traucēšana, it īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā;

3. apzināta postīšana vai olu vākšana savvaļā;

4. dzīvnieku vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšana vai iznīcināšana.

Aizliegumus piemēro visos dzīvnieku dzīves posmos.

[..]”

18 Tādējādi ar šī rīkojuma 4. panta pirmās daļas 1.–3. punktu tiek transponētas Putnu direktīvas 5. panta a)–d) punktā un Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā aizliegtās apzinātās darbības. Savukārt šī rīkojuma 4. panta pirmās daļas 4. punktā ir transponēts Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts.

19 Sugu aizsardzības rīkojuma 1. pielikumā ir ietverts visu to sugu saraksts, kuras ir uzskaitītas Putnu direktīvas I līdz III pielikumā, kā arī Dzīvotņu direktīvas II, IV un V pielikumā.

20 No *skogsvårdslagen (1979:429)* (Likums par mežu apsaimniekošanu (1979:429)) 30. panta izriet, ka valdība vai tās norādīta administratīvā iestāde var izdot norādījumus par dabas vides ņemšanu vērā, kas it īpaši jāievēro mežu apsaimniekošanā.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

21 *Skogsstyrelsen* (Valsts mežu aģentūra, Zviedrija) tikai iesniegts paziņojums par mežistrādi attiecībā uz meža platību, kas atrodas Heridas pašvaldībā. Šis paziņojums attiecās uz galveno cirti, kas nozīmē, ka tiek izcirsti gandrīz visi koki.

22 Valsts mežu aģentūra sniedza atzinumu par veicamajiem piesardzības pasākumiem šajā konkrētajā gadījumā un uzskatīja, ka, ciktāl tās norādījumi tiek ievēroti, šajā paziņojumā aprakstītās darbības nav pretrunā nevienam no Sugu aizsardzības rīkojumā noteiktajiem aizliegumiem.

23 Kā izriet no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, meža platība, uz kuru attiecas minētais paziņojums, ir dabiskā dzīvotne sugām, kas aizsargātas ar Sugu aizsardzības rīkojumu. Šajā platībā paredzētās mežistrādes darbības sekas būtu, ka šo aizsargāto sugu īpatņi tiktu traucēti vai nogalināti. Turklāt tiktu iznīcinātas šajā platībā esošo šo sugu olas.

24 2016. gada 22. decembrī un 2018. gada 17. janvārī prasītājas pamatlietā lūdza Vesterjētlandes lēnes Reģionālajai administratīvajai padomei, kas ir atbildīga par sugu aizsardzības kontroli šajā lēnē, vērsties pret paziņojumu par mežistrādi un Valsts mežu aģentūras atzinumu. Tās uzskata, ka paredzētā mežistrāde ir pretrunā Sugu aizsardzības rīkojumā noteiktajiem aizliegumiem, un tostarp tās pieprasīja, lai šī administratīvā padome veic savu uzdevumu kontrolēt šī rīkojuma piemērošanu.

25 Vesterjētlandes lēnes Reģionālā administratīvā padome nolēma, ka nav jāpārbauda atkāpes no Sugu aizsardzības rīkojuma piemērošanas izņēmuma nepieciešamība, kas nozīmē, ka ar nosacījumu, ka tiek ņemti vērā šā sprieduma 22. punktā minētie Valsts mežu aģentūras atzinumā noteiktie piesardzības pasākumi, paredzētās darbības nav pretrunā nevienam no šiem aizliegumiem. Prasītājas pamatlietās par šo Vesterjētlandes lēnes Reģionālās administratīvās padomes lēmumu neveikt kontroles pasākumus cēla prasību iesniedzējtiesā.

26 Iesniedzējtiesa precizē, pirmkārt, ka ar Sugu aizsardzības rīkojuma 4. pantu tiek īstenots gan Putnu direktīvas 5. pants, gan Dzīvotņu direktīvas 12. pants un tādējādi attiecībā uz aizliegumu tvērumu šajā rīkojumā nav nošķirtas sugas, uz kurām attiecas viena vai otra no šīm direktīvām, un ka Dzīvotņu direktīvā paredzētais aizliegums noplicināt vai iznīcināt vairošanās vai atpūtas vietas atbilstoši valsts tiesībām tādējādi attiecas arī uz putniem. Tās ieskatā, šī transponēšana nerada nekādas pretrunas, jo Putnu direktīva ir minimālas saskaņošanas direktīva, kas pieņemta, pamatojoties uz EKL 175. panta 1. punktu.

27 Otrkārt, iesniedzējtiesa piebilst, ka lietas, kuras tai jāizspriež, attiecas uz mežsaimnieciskās darbības, par kuru ir runa pamatlietā, ietekmi uz noteiktu skaitu putnu sugu, uz kurām attiecas Putnu direktīva un no kurām vairākas ir iekļautas šīs direktīvas I pielikumā, kā arī uz *Rana arvalis* sugu, kas parasti tiek saukta par purva vardi un ir iekļauta Dzīvotņu direktīvas IV pielikuma a) daļā; uz to attiecas šajā

direktīvā paredzētā stingras aizsardzības sistēma, un tā atrodas attiecīgajā mežizstrādes apgabalā. Šajā ziņā tā norāda, ka šīs sugas, ticamākais, šo apgabalu izmanto kā vairošanās vietas. Paredzētā mežistrāde tās noplicinās vai iznīcinās.

28 Minētā tiesa tādējādi uzskata, ka tai ir nepieciešama dažu Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas jēdzienu interpretācija, lai tā varētu izskatīt tajā izvirzītos jautājumus un šajā kontekstā pārliecināties par to saderību ar valsts judikatūru, kura prasa, lai tad, ja darbībai ir cits mērķis nekā šajās direktīvās iekļautajos aizliegumos paredzētais, šai darbībai ir jārada risks, ka tiks apdraudēts attiecīgo sugu aizsardzības statuss, lai tai piemērotu šos aizliegumus.

29 Šādos apstākļos *Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen* (Vēnešborjas pirmās instances tiesa, Zemes un vides lietu palāta, Zviedrija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus, kas abās lietās, proti, C-473/19 un C-474/19, ir formulēti identiski:

"1) Vai [Putnu direktīvas] 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauta valsts prakse, saskaņā ar kuru aizliegums attiecas tikai uz tām sugām, kas ir uzskaitītas direktīvas I pielikumā vai ir pakļautas noteiktam riskam, vai ilgtermiņā cieš no populācijas samazināšanās?

2) Vai Putnu direktīvas 5. panta a) līdz d) punktā, kā arī [Dzīvotņu direktīvas] 12. panta 1. punkta a) līdz c) apakšpunktā ietvertie vārdi "apzināta nonāvēšana/traucēšana/iznīcināšana" ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauta valsts prakse, saskaņā ar kuru, ja pasākumu mērķis acīmredzami nav sugas nonāvēšana vai traucēšana (piemēram, mežsaimniecības pasākumi vai zemes attīstīšana), ir jāpastāv riskam, ka pasākumi apdraudēs sugas aizsardzības statusu, lai pasākumiem piemērotu aizliegumu?

Pirmais un otrais jautājums tiek uzdots, it īpaši ņemot vērā:

– faktu, ka Putnu direktīvas 5. pants attiecas uz visu 1. panta 1. punktā minēto putnu sugu aizsardzību,

– veidu, kādā Dzīvotņu direktīvas 1. panta m) punktā tiek definēts "īpatnis",

– faktu, ka jautājums par sugas aizsardzības statusu tiek uzskatīts par atbilstošu galvenokārt saistībā ar atkāpi, kas minēta Dzīvotņu direktīvas 16. pantā (atkāpē ir paredzēts, ka nepastāv apmierinošas alternatīvas un ka atkāpe nenodara kaitējumu attiecīgo sugu populāciju uzturēšanai labvēlīgā aizsardzības statusā to dabiskās izplatības areālā) vai Putnu direktīvas 9. pantā (atkāpe nedrīkst būt nesaderīga ar minēto direktīvu, kuras 2. pantā dalībvalstīm tiek prasīts veikt nepieciešamos pasākumus, lai uzturētu 1. pantā minēto sugu populāciju tādā līmenī, kas jo īpaši atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām).

3) Ja atbilde uz kādu no otrā jautājuma daļām ir tāda, ka ir jāizvērtē kaitējums kādā līmenī, kas nav individuālais līmenis, lai varētu piemērot šo aizliegumu, – vai ir jāveic novērtējums par kādu no šādiem līmeņiem vai kādā no šiem līmeņiem:
   a) konkrēta ģeogrāfiski ierobežota populācijas daļa, piemēram, reģiona, dalībvalsts vai Eiropas Savienības robežās,
   b) attiecīgā lokālā populācija (bioloģiski izolēta no citām sugas populācijām),
   c) attiecīgā metapopulācija,
   d) visa sugas populācija attiecīgajā sugas bioģeogrāfiskā reģiona daļā?

4) Vai jēdziens "noplicināšana vai iznīcināšana" attiecībā uz Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā minēto dzīvnieku vairošanās areālu ir interpretējams tādējādi, ka ar to tiek izslēgta valsts prakse, kas nozīmē, ka, neraugoties uz piesardzības pasākumiem, attiecīgās sugas dzīvotnes nepārtraukta ekoloģiskā funkcionalitāte [..] tiek zaudēta kaitējuma, iznīcināšanas vai noplicināšanas

dēļ (tieši vai netieši, individuāli vai kumulatīvi), un tādējādi aizliegums tiek piemērots tikai tad, ja attiecīgās sugas aizsardzības statuss kādā no trešajā jautājumā minētajiem līmeņiem, visticamāk, pasliktināsies?

5) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir noliedzoša, proti, lai varētu piemērot aizliegumu, tiek novērtēts cita līmeņa kaitējums, nevis tas, kurš attiecas uz dzīvotni konkrētajā platībā, – vai ir jāveic novērtējums par kādu no šiem līmeņiem vai kādā no šiem līmeņiem:
   a) konkrēta ģeogrāfiski ierobežota populācijas daļa, piemēram, reģiona, dalībvalsts vai Eiropas Savienības robežās,
   b) attiecīgā lokālā populācija (bioloģiski izolēta no citām sugas populācijām),
   c) attiecīgā metapopulācija,
   d) visa sugas populācija attiecīgajā sugas bioģeogrāfiskā reģiona daļā?

Otrais un ceturtais [..] jautājums ietver jautājumu par to, vai [Putnu un Dzīvotņu] direktīvu stingro aizsardzību vairs nepiemēro sugām, attiecībā uz kurām ir sasniegts [Dzīvotņu] direktīvas mērķis (labvēlīgs aizsardzības statuss).”

30 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 22. jūlija rīkojumu lietas C-473/19 un C-474/19 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

31 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai Putnu direktīvas 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauta valsts prakse, saskaņā ar kuru šajā tiesību normā paredzētie aizliegumi attiecas tikai uz tām sugām, kas ir uzskaitītas direktīvas I pielikumā, ir pakļautas noteiktam riskam vai ilgtermiņā cieš no populācijas samazināšanās.

32 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedums, 2020. gada 2. jūlijs, *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis), C-477/19, EU:C:2020:517, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Jānorāda, pirmkārt, ka saskaņā ar pašu Putnu direktīvas 5. panta formulējumu, neskarot tās 7. un 9. pantu, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai izveidotu vispārēju aizsardzības sistēmu visām šīs direktīvas 1. pantā minētajām putnu sugām, jo īpaši ietverot šajā 5. pantā minētos aizliegumus.

34 Saskaņā ar Putnu direktīvas 1. panta 1. punktu tā attiecas uz “visu savvaļas putnu sugu aizsardzību, kas sastopamas to dalībvalstu Eiropas teritorijā, uz kurām attiecas Līgums”.

35 Putnu direktīvas 5. pantā tādējādi ir prasīts, lai dalībvalstis pieņem pilnīgu un efektīvu regulatīvo ietvaru, ieviešot – tāpat, kā paredzēts Dzīvotņu direktīvas 12. pantā, – konkrētus un īpašus aizsardzības pasākumus, kam būtu jāļauj nodrošināt iepriekš Putnu direktīvas 5. pantā uzskaitīto aizliegumu efektīvu ievērošanu; šīs direktīvas mērķis būtībā ir aizsargāt šajā direktīvā norādīto putnu vairošanās un atpūtas vietas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, Komisija/Polija (Belovežas gārša), C-441/17, EU:C:2018:255, 252. punkts).

36 Tādējādi no Putnu direktīvas 5. panta skaidrā un nepārprotamā formulējuma izriet, ka šajā tiesību normā paredzēto aizliegumu piemērošana nekādā ziņā nav ierobežota tikai ar šīs direktīvas I pielikumā minētajām sugām, kuras ir pakļautas noteiktam riskam vai ilgtermiņā cieš no populācijas samazināšanās.

37 Otrkārt, jānorāda, ka ne konteksts, kurā iekļaujas Putnu direktīvas 5. pants, ne šīs direktīvas mērķis un nolūks neļauj tās piemērošanas jomu aprobežot ar trīs putnu kategorijām, kuras iesniedzējtiesa ir minējusi pirmajā jautājumā.

38 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 191. panta 2. punktu Savienības politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību. Tā ir balstīta it īpaši uz piesardzības un preventīvās darbības principiem, kā arī uz principu, ka videi nodarīts kaitējums jālabo, pirmām kārtām novēršot tā cēloni.

39 Kā izriet no Putnu direktīvas 3.–5. apsvēruma, dalībvalstu Eiropas teritorijā pastāvīgi sarūk, dažreiz pat ļoti strauji, daudzu tur sastopamo savvaļas putnu sugu skaitliskais sastāvs, un šāds putnu skaita samazinājums rada nopietnus draudus dabas vides saglabāšanai. Tādējādi šādu putnu sugu, kas ir galvenokārt migrējošās sugas un ir daļa no mūsu kopīgā dabas mantojuma, aizsardzība ir jāveic, ņemot vērā Savienības mērķus panākt noturīgu attīstību un uzlabot dzīves apstākļus.

40 Tiesa ir arī atgādinājusi, ka Putnu direktīvas – kuras piemērošanas joma aptver visas savvaļas putnu sugas, kas sastopamas dalībvalstu, kurām piemērojams Līgums, Eiropas teritorijā, – 2. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai skaitliski uzturētu visu putnu sugu populācijas tādā līmenī, kas pirmām kārtām atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1996. gada 11. jūlijs, *Royal Society for the Protection of Birds*, C-44/95, EU:C:1996:297, 3. punkts).

41 Turklāt Putnu direktīvas 3. pantā dalībvalstīm ir uzlikti vispārēja rakstura pienākumi, tostarp – tāpat kā šīs direktīvas 5. pantā – nodrošināt visu šīs direktīvas 1. pantā minēto putnu sugu, proti, visu putnu sugu, kas sastopamas dalībvalstu, kurām piemērojams Līgums, Eiropas teritorijā, dzīvotņu daudzveidību un teritoriju.

42 Piemērošanas jomas noteikšana ir saistīta ar savvaļas putnu pilnīgas un efektīvas aizsardzības visā Savienībā nozīmīgumu neatkarīgi no to dzīvesvietas vai pārvietošanās telpas un arī neatkarīgi no jebkuriem valsts tiesību aktiem, kas paredz savvaļas putnu aizsardzību, atsaucoties uz valsts mantojumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1988. gada 27. aprīlis, Komisija/Francija, 252/85, EU:C:1988:202, 15. punkts).

43 Savukārt Putn direktīvas 4. pantā ir ietverts režīms, kas īpaši vērsts un pastiprināts īpaši attiecībā uz šīs direktīvas I pielikumā norādītajām sugām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1996. gada 11. jūlijs, *Royal Society for the Protection of Birds*, C-44/95, EU:C:1996:297, 19. un 23. punkts) un ko veido īpašu saglabāšana pasākumu noteikšana attiecībā uz to dzīvotnēm, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos to izplatības teritorijā. Kā īpašas aizsargājamās teritorijas šīs direktīvas I pielikumā minēto sugu aizsardzībai dalībvalstis pirmām kārtām nosaka skaitliski un lieluma ziņā vispiemērotākās teritorijas, ņemot vērā aizsardzības prasības ģeogrāfiskajā jūras un sauszemes teritorijā, uz kuru attiecas šī direktīva.

44 Savukārt, kā norādījusi ģenerāladvokāte secinājumu 44. punktā, saistībā ar Putnu direktīvas 5. pantu nav nozīmes tam, vai uz putnu sugām attiecas šīs direktīvas I pielikums, vai tās ir pakļautas noteiktam riskam vai arī to populācijas ilgtermiņā cieš no samazināšanās.

45 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Putnu direktīvas 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauta valsts prakse, saskaņā ar kuru šajā tiesību normā paredzētie aizliegumi attiecas tikai uz tām sugām, kas ir uzskaitītas direktīvas I pielikumā, ir pakļautas noteiktam riskam vai ilgtermiņā cieš no populācijas samazināšanās.

Par otro jautājumu

46 Iesākumā jānorāda, ka no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Sugu aizsardzības rīkojums attiecībā uz tā 4. pantā ietvertajiem aizliegumiem apzināti gūstīt vai nonāvēt, vai traucēt dzīvnieku sugas, kā arī iznīcināt vai lasīt olas nenošķir sugas, uz kurām attiecas Dzīvotņu direktīva, no sugām, uz kurām attiecas Putnu direktīva. Iesniedzējtiesa it īpaši uzsver, ka ar šī rīkojuma 4. panta pirmās daļas 1.–3. punktu tiek transponētas apzinātās darbības, kas aizliegtas Putnu direktīvas 5. panta a)–d) punktā un Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā.

47 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Putnu direktīvas 14. pantu dalībvalstis drīkst ieviest vēl stingrākus aizsardzības pasākumus nekā pasākumi, kas paredzēti saskaņā ar šo direktīvu (spriedums, 2011. gada 21. jūlijs, *Azienda Agro-Zootecnica Franchini* un *Eolica di Altamura*, C-2/10, EU:C:2011:502, 49. punkts).

48 Tādējādi, ciktāl iesniedzējtiesa konstatē, ka no Sugu aizsardzības rīkojuma izriet, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā paredzētie aizliegumi attiecas arī uz putniem, otrā jautājuma izskatīšana jāierobežo ar šīs tiesību normas interpretāciju.

49 Šādos apstākļos ir uzskatāms, ka ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tie nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru, ja cilvēka darbības – tādas kā mežsaimniecības pasākumi vai zemes attīstīšana – nolūks acīmredzami nav dzīvnieku sugu nonāvēšana vai traucēšana, šajā tiesību normā paredzētie aizliegumi ir piemērojami tikai tad, ja pastāv risks, ka tiks apdraudēts attiecīgo sugu aizsardzības statuss, un, otrkārt, ka šīs tiesību normas sniegto aizsardzību beidz piemērot sugām, kuru aizsardzības statuss ir kļuvis labvēlīgs.

50 Vispirms ir jāatgādina, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums veikt nepieciešamos pasākumus, lai šīs pašas direktīvas IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot šo sugu īpatņu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu, apzinātu traucēšanu un to olu apzinātu postīšanu vai vākšanu.

51 Tiesa ir nospriedusi, ka, lai būtu izpildīts Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertais nosacījums ar darbības apzināto raksturu, ir jāpierāda, ka šīs darbības veicējs ir vēlējies aizsargātās dzīvnieku sugas īpatņa sagūstīšanu vai nonāvēšanu vai vismaz ir pieļāvis šādas sagūstīšanas vai nonāvēšanas iespējamību (spriedums, 2006. gada 18. maijs, Komisija/Spānija, C-221/04, EU:C:2006:329, 71. punkts). Šis pats konstatējums ir piemērojams Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā ietvertajiem aizliegumiem.

52 It īpaši Tiesa kā apzinātu traucējumu Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē ir klasificējusi tādus faktus kā motociklu satiksme pludmalē, neskatoties uz brīdinājumiem par aizsargāto jūras bruņurupuču ligzdu klātesamību, un ūdens velosipēdu un mazo laivu izmantošana šo pludmaļu jūras zonā un ir nospriedusi, ka dalībvalsts nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Direktīvas 12. panta 1. punkta b) apakšpunkts, gadījumā, kad tā nav veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai izvairītos no apzināta traucējuma attiecīgajai dzīvnieku sugai vairošanās periodā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 18. maijs, Komisija/Spānija, C-221/04, EU:C:2006:329, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).

53 Tādējādi Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā ietvertie aizliegumi var tikt piemēroti tādai darbībai kā mežsaimniecības pasākumi vai zemes attīstīšana, kuras mērķis acīmredzami nav dzīvnieku sugu nonāvēšana vai traucēšana vai apzināta olu postīšana vai vākšana.

54 Attiecībā uz dzīvnieku sugas aizsardzības statusa nozīmi Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkta kontekstā ir jānorāda, ka nepieciešamība veikt situācijas pārbaudi attiecīgās sugas indivīdu līmenī izriet no paša šīs tiesību normas formulējuma, kurā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums aizliegt noteiktas darbības, kas ietekmē dzīvnieku sugu "īpatņus" vai "olas".

55 Jākonstatē, ka šīs direktīvas 1. panta i) punktā iekļautā "sugas aizsardzības statusa" jēdziena definīcija *expressis verbis* ietver atsauci uz "[sugas] populācijas dinamikas dati[em]", nevis uz minētās sugas indivīda vai īpatņa īpašo situāciju, un tādējādi šis aizsardzības statuss tiek noteikts vai novērtēts, ņemot vērā attiecīgo sugu populācijas.

56 Turklāt attiecībā uz Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu, kurā ir ietverts aizliegums apzināti traucēt sugu īpatņus, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā, ir jānorāda, ka, ciktāl ar to ir uzsvērts šī aizlieguma īpašais nozīmīgums laikposmos, kad šie īpatņi ir īpaši jutīgi, it īpaši no to spējas vairoties vai sekmīgas vairošanās viedokļa, un kad to neievērošana tādējādi var īpaši negatīvi ietekmēt attiecīgās sugas aizsardzības statusu, saskaņā ar tās pašu formulējumu šī tiesību norma tomēr neizslēdz iespēju, ka darbības, kas šādu risku nerada, tomēr var attiecīgā gadījumā ietilpt tās piemērošanas jomā.

57 No tā izriet, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā paredzētais aizsardzības režīms nav pakļauts nosacījumam par to, ka konkrētajai darbībai jārada risks, ka tiks apdraudēts sugas aizsardzības statuss.

58 Turpinot – attiecībā uz kontekstu, kurā iekļaujas šī tiesību norma, ir jākonstatē, ka darbības ietekmes uz attiecīgās sugas aizsardzības statusu pārbaude savukārt ir atbilstoša saistībā ar atkāpēm, kas noteiktas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 16. pantu.

59 Proti, veicot šo atkāpju pārbaudi, tiek vērtēta gan attiecīgās darbības ietekme uz attiecīgo sugu aizsardzības statusu, gan šīs darbības nepieciešamība, kā arī alternatīvi risinājumi, kas ļauj sasniegt prasītās atkāpes atbalstam minēto mērķi.

60 Pakļaut Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā paredzēto aizliegumu piemērojamību riskam par attiecīgās darbības negatīvu ietekmi uz sugas aizsardzības statusu varētu novest pie tā, ka tiktu apieta atbilstoši šīs direktīvas 16. pantam paredzētā pārbaude, un tādējādi šim pantam, kā arī no tā izrietošajām atkāpes normām un ierobežojošajiem nosacījumiem tiktu atņemta to lietderīgā iedarbība. Šādu interpretāciju nevar uzskatīt par tādu, kas atbilstu šā sprieduma 38. punktā atgādinātajiem piesardzības un preventīvās darbības principiem, kā arī minētās direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā paredzētajam dzīvnieku sugu īpatņu un olu augstākas aizsardzības līmenim.

61 Tādējādi gan šīs tiesību normas formulējums, gan konteksts izslēdz iespēju šajā normā paredzēto aizliegumu piemērojamību kādai darbībai, piemēram, mežsaimniecības pasākumiem vai zemes attīstīšanai, padarīt atkarīgu no riska, ka tā apdraudēs attiecīgās sugas aizsardzības statusu, un šo interpretāciju apstiprina arī Dzīvotņu direktīvas mērķi.

62 Šajā ziņā no minētās direktīvas trešā apsvēruma izriet, ka tās galvenais mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ņemot vērā ekonomiskās, sociālās, kultūras un reģionālās prasības, un tā direktīva palīdz sasniegt vispārīgo mērķi par noturīgu attīstību.

63 Šajā kontekstā Dzīvotņu direktīvas sestajā apsvērumā ir precizēts, ka, lai nodrošinātu Kopienā nozīmīgu dabisko dzīvotņu un sugu atjaunošanos vai saglabāšanu labvēlīgā aizsardzības statusā, ir jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, lai pēc noteikta grafika izveidotu saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu.

64 Turklāt jāatgādina, ka saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 2. panta 1. punktu tās mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskās dzīvotnes un savvaļas faunu un floru Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas Līgums. Bez tam saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 2. punktu pasākumus, ko veic šai nolūkā, izstrādā tā, lai "saglabātu vai atjaunotu to dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir Kopienā nozīmīgas".

65 Tādējādi arī no šiem mērķiem izriet, ka, ciktāl Dzīvotņu direktīva ir paredzēta arī, lai "saglabātu" labvēlīgu aizsardzības statusu, ir uzskatāms, ka sugas, kuras šādu statusu ir sasniegušas, ir jāaizsargā pret šī stāvokļa pasliktināšanos.

66 Līdz ar to jāatzīst, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka šīs tiesību normas paredzēto aizsardzību beidz piemērot sugām, kuru aizsardzības statuss ir kļuvis labvēlīgs.

67 Tādējādi Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkta piemērošanas mērķiem iesniedzējtiesai it īpaši ir jāpārbauda, vai dzīvnieku sugas, uz kurām attiecas šī direktīva, kā lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu minētās, ir sastopamas izcērtamajā apgabalā, par kuru ir runa pamatlietā.

68 Šajā ziņā ir jānorāda, ka *Rana arvalis* sugai, kas parasti tiek saukta par purva vardi, kā precizē iesniedzējtiesa, dabiskā dzīvotne, ticamākais, atrodas apgabalā, uz kuru attiecas paziņojums par mežizstrādi pamatlietā. Šī suga ir viena no Dzīvotņu direktīvas aizsargātajām dzīvnieku sugām, uz kurām atbilstoši šīs direktīvas 12. pantam attiecas stingra aizsardzība.

69 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietā aplūkotajā apgabalā dabiskā dzīvotne ir vismaz *Tetrao urogallus*, kas parasti tiek saukts par medni, *Pernis apivorus*, kas parasti tiek saukts par ķīķi, un *Accipiter gentilis*, kas parasti tiek saukts par vistu vanagu – sugām, kuras visas ir iekļautas Putnu direktīvas I pielikumā un kuras tādējādi pieder pie visapdraudētākajām putnu sugām.

70 Iesniedzējtiesai būs arī jāpārbauda, vai apstākļi, kādos ir jāveic pamatlietā aplūkojamā mežistrāde, atbilst preventīvai un ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanas praksei, kas ir saderīga ar aizsardzības prasībām, kuras izriet no Dzīvotņu direktīvas.

71 Šī tiesa īpaši norāda, ka tai būs jānosaka, ciktāl Valsts mežu aģentūras ieteiktie piesardzības pasākumi var sekmēt kaitējuma riska samazinājumu tādā līmenī, ka uz pamatlietā aplūkoto darbību vairs neattiektos Sugu aizsardzības rīkojuma 4. pantā paredzētie aizliegumi, un vai ir nepieciešami papildu piesardzības pasākumi, lai izvairītos no šo aizliegumu piemērošanas.

72 Šajā ziņā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Valsts mežu aģentūra saistībā ar pamatlietā aplūkotā paziņojuma par mežizstrādi izskatīšanu nav vērtējusi nekādu brīvprātīgu mežsaimniecības plānu. Turklāt aģentūra nav pārliecinājusies, vai šī mežizstrāde var tikt veikta, pilnībā ievērojot Sugu aizsardzības rīkojumā paredzētos aizliegumus.

73 Bez tam Valsts mežu aģentūras atzinums nav saistošs zemes īpašniekam, un nav paredzēts nekāds krimināls ods tajā minēto ieteikumu neievērošanas gadījumā. Pēc prasītāju pamatlietā domām, šajā atzinumā jebkurā gadījumā nav ietverta nekāda informācija par to, vai platībā, kurā plānota cirte, dzīvo aizsargājamas sugas, lai gan prasītājas bija vērsušas šīs aģentūras vērību uz to, ka šīs sugas tur ir. Attiecībā uz pamatlietā aplūkoto paziņojumu par mežizstrādi – tajā nav norādīts gada laikposms, kad šī izstrāde tiks veikta.

74 Asociācija "Aizsargāsim mežu" turklāt precizē, ka tad, ja pamatlietā aplūkotā meža platība tiks izcirsta atbilstoši Valsts mežu aģentūras atzinumam, meža vide izzudīs un tā rezultātā izzudīs arī daļa no tajā dzīvojošo aizsargāto sugu dabiskajām dzīvotnēm un tiks apdraudēta to izdzīvošana ilgtermiņā.

75 Šādos apstākļos jāatgādina, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkta ievērošana uzliek dalībvalstīm pienākumu ne tikai pieņemt pilnīgu tiesisko regulējumu, bet arī īstenot konkrētus un specifiskus aizsardzības pasākumus. Tāpat šāda stingras aizsardzības sistēma paredz, ka tiek noteikti konsekventi un koordinēti preventīvie pasākumi. Tādējādi stingras aizsardzības sistēmai būtu jāļauj efektīvi novērst apdraudējumus aizsargājamo dzīvnieku sugām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Alianța pentru combaterea abuzurilor*, C-88/19, EU:C:2020:458, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

76 Lai sasniegtu Dzīvotņu direktīvas mērķus, kompetentajām iestādēm ir jāspēj paredzēt darbības, kuras kaitēs šajā direktīvajā aizsargātajām sugām, un šajā ziņā nav nozīmes tam, vai attiecīgās darbības mērķis ir vai nav nonāvēt šīs sugas vai traucēt tām.

77 Tādējādi iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai tādas mežizstrādes darbības kā pamatlietā ir balstītas uz preventīvu pieeju, kurā tiek ņemtas vērā attiecīgo sugu aizsardzības vajadzības, un vai tās tiek plānotas un īstenotas veidā, ar kuru netiek pārkāpti no Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkta izrietošie aizliegumi, tai pat laikā ņemot vērā, kā izriet no šīs direktīvas 2. panta 3. punkta, ekonomiskās, sociālās un kultūras prasības un reģionālās un vietējās īpatnības.

78 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tie nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru, ja cilvēka darbības – tādas kā mežsaimniecības pasākumi vai zemes attīstīšana – mērķis acīmredzami nav dzīvnieku sugu nonāvēšana vai traucēšana, šajā tiesību normā paredzētie aizliegumi ir piemērojami tikai tad, ja pastāv risks, ka tiks apdraudēts attiecīgo sugu aizsardzības statuss, un, otrkārt, ka šīs tiesību normas sniegto aizsardzību nebeidz piemērot sugām, kuru aizsardzības statuss ir kļuvis labvēlīgs.

Par ceturto jautājumu

79 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru, ja, neraugoties uz piesardzības pasākumiem, attiecīgās sugas dzīvotnes nepārtraukta ekoloģiskā funkcionalitāte tiek zaudēta kaitējuma, iznīcināšanas vai noplicināšanas dēļ (tieši vai netieši, attiecīgo darbību aplūkojot individuāli vai kumulatīvi), šajā tiesību normā paredzētais aizliegums tiek piemērots tikai tad, ja attiecīgās sugas aizsardzības statuss, visticamāk, pasliktināsies.

80 Šis jautājums ir balstīts uz divkāršu minētās tiesas izklāstītu pieņēmumu – par ko tai būs jāpārliecinās –, saskaņā ar kuru, pirmkārt, aizsargātās putnu sugas un purva varde attiecīgo teritoriju izmanto kā vairošanās vietu, ko attiecīgā mežizstrāde pamatlietā iznīcinās vai noplicinās, un, otrkārt, attiecīgās sugu dzīvotnes nepārtraukta ekoloģiskā funkcionalitāte pēc šīs mežizstrādes tiks zaudēta.

81 Lai sniegtu atbildi uz šo jautājumu, sākumā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktu šajā tiesību normā paredzētā stingrā aizsardzība ietver "vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšan[as] vai iznīcināšan[as]" aizliegumu.

82 Ņemot vērā šo stingrās aizsardzības sistēmu, Tiesa jau ir nospriedusi, ka darbības, uz kurām attiecas šī tiesību norma, ir ne tikai ar nodomu izdarītas darbības, bet arī darbības aiz neuzmanības. Neierobežojot Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteikto aizliegumu tikai ar tīšām darbībām, pretēji tam, kas ir paredzēts attiecībā uz šīs direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā minētajām darbībām, Savienības likumdevējs ir paudis vēlmi piešķirt vairošanās vai atpūtas vietām lielāku aizsardzību pret darbībām, kas izraisa to noplicināšanu vai iznīcināšanu (spriedums, 2020. gada 2. jūlijs, *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis), C-477/19, EU:C:2020:517, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

83 Turklāt Tiesa ir uzsvērusi, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētā stingrā aizsardzība ir piemērojama neatkarīgi no neatkarīgi no attiecīgās sugas īpatņu skaita attiecīgajā teritorijā (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, Komisija/Polija (Belovežas gārša), C-441/17, EU:C:2018:255, 237. punkts).

84 Tādējādi ir uzskatāms, ka, tā kā šīs direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētā aizsardzības režīma īstenošana nav atkarīga no attiecīgās sugas īpatņu skaita, tā nevar būt atkarīga – kā secinājumu 53. un 55. punktā norādījusi ģenerāladvokāte – no riska, ka šīs sugas aizsardzības statuss draudētu pasliktināties.

85 Jāpiebilst, ka šā sprieduma 58.–77. punktā izklāstītie apsvērumi pēc analoģijas ir piemērojami Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētajiem aizliegumiem.

86 No iepriekš izklāstītā izriet, ka uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru, ja, neraugoties uz piesardzības pasākumiem, attiecīgās sugas dzīvotnes nepārtraukta ekoloģiskā funkcionalitāte tiek zaudēta kaitējuma, iznīcināšanas vai noplicināšanas dēļ (tieši vai netieši, attiecīgo darbību skatot individuāli vai kumulatīvi ar citām darbībām), šajā tiesību normā paredzētais aizliegums tiek piemērots tikai tad, ja attiecīgās sugas aizsardzības statuss, visticamāk, pasliktināsies.

Par trešo un piekto jautājumu

87 Ņemot vērā atbildi uz otro un ceturto jautājumu, uz trešo un piekto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

88 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauta valsts prakse, saskaņā ar kuru šajā tiesību normā paredzētie aizliegumi attiecas tikai uz tām sugām, kas ir uzskaitītas šīs direktīvas I pielikumā, ir pakļautas noteiktam riskam vai ilgtermiņā cieš no populācijas samazināšanās.**

2) **Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tie nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru, ja cilvēka darbības – tādas kā mežsaimniecības pasākumi vai zemes attīstīšana – mērķis acīmredzami nav dzīvnieku sugu nonāvēšana vai traucēšana, šajā tiesību normā paredzētie aizliegumi ir piemērojami tikai tad, ja pastāv risks, ka tiks apdraudēts attiecīgo sugu aizsardzības statuss, un, otrkārt, ka šīs tiesību normas sniegto aizsardzību nebeidz piemērot sugām, kuru aizsardzības statuss ir kļuvis labvēlīgs.**

3) **Direktīvas 92/43 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru, ja, neraugoties uz piesardzības pasākumiem, attiecīgās sugas dzīvotnes nepārtraukta ekoloģiskā funkcionalitāte tiek zaudēta kaitējuma,**

iznīcināšanas vai noplicināšanas dēļ (tieši vai netieši, attiecīgo darbību skatot individuāli vai kumulatīvi ar citām darbībām), šajā tiesību normā paredzētais aizliegums tiek piemērots tikai tad, ja attiecīgās sugas aizsardzības statuss, visticamāk, pasliktināsies.

[Paraksti]